

Habilitet i plan- og byggesaker

Teams-møte med Sigdal kommune

10. april 2024

Gøril Hjelseth, seniorrådgiver og fagansvarlig for kommunalrett i
Juridisk avdeling

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Hvorfor har vi regler om inhabilitet?

*Habilitetsreglene i forvaltningsloven skal sikre korrekte avgjørelser, opprettholde **tilliten** til dem som fatter avgjørelsene, og **beskytte beslutningstakerne** mot at det sås tvil om deres troverdighet.*

Rt. 1996 s.64 (Lyngør Appartementshotell)

Hvor finner vi reglene om habilitet?

Generelle regler i forvaltningsloven kapittel II

Særregler i kommuneloven § 11-10 og § 13-3

- Noen regler er *strengere* enn forvaltningslovens regler
 - F.eks. kan ikke en ansatt i kommunen behandle samme sak som folkevalgt (unntak for mer overordnede saker, som f.eks. kommuneplaner)
- Noen regler er *mildere* enn forvaltningslovens regler
 - F.eks. kan folkevalgte bestemme egen godtgjøring

For hvilke avgjørelser gjelder reglene?

Fvl. § 6: «avgjørelser» = videre enn vedtaksbegrepet i § 2

- Beslutninger som ledd i alle typer forvaltningsvirksomhet
- Omfatter også privatrettslige avgjørelser
 - F.eks. innkjøp av varer eller salg av eiendom

Hva må den inhabile avstå fra å gjøre?

Fvl. § 6: En som er inhabil må avstå fra å:

- tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse
- treffe avgjørelse i en forvaltningssak

Når er man inhabil etter fvl. § 6?

Første ledd: *automatisk inhabilitet* hvis en selv er part eller har en relasjon til part i saken som er nevnt i bokstav b til e:

- slektskap
- verv eller stilling

Andre ledd: inhabil etter en mer skjønnsmessig vurdering

- særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet
- særlig fordel, tap eller ulempe

Tredje ledd: inhabilitet hos ansatt fordi leder er inhabil

Eksempler fra plan-og byggesaker

Eks. 1: Kommunedirektøren søker om å bygge en garasje

Eks. 2: Ordføreren eier en eiendom som omfattes av et reguleringsplanforslag

Eks. 3: Et medlem av planutvalget eier en landbrukseiendom som ved rullering av kommuneplanen foreslås avsatt til byggeområde for boliger

Hvordan går man frem når spørsmål om inhabilitet dukker opp?

- Inhabilitet hos offentlige tjenestemenn
 - Tjenestemannen avgjør selv
 - Kan legge frem for overordnet
- Inhabilitet hos folkevalgte
 - Den folkevalgte plikter å melde fra om forhold som kan gjør hen inhabil (tid til å innkalle vara)
 - Det folkevalgte organet stemmer over spørsmålet uten at den det gjelder deltar
 - Resultatet føres i møteboken

Overprøving av habilitetsavgjørelser

- Ikke et enkeltvedtak (prosessledende beslutning), dvs. ikke selvstendig klagerett, men kan være en anførsel i klage på et enkeltvedtak i byggesak eller reguleringsplansak
- Habilitetsavgjørelser kan lovlighetskontrolleres av Statsforvalteren
 - Etter krav fra minst tre kommunestyrererrepresentanter:
 - Innen 3 uker
 - Organet tar stilling til kravet før ev. oversendelse til Statsforvalgeren
 - Kontroll på eget initiativ
 - Ingen tidsfrist
 - Ikke like høy terskel som ved andre avgjørelser

Særregler om annen vedtaksmyndighet

- Kommunen kan ikke behandle søknader etter jordlova, konsesjonsloven eller odelsloven hvis kommunen er part, jf. forskrift
 - > Vedtaksmyndigheten løftes til Statsforvalteren
- Plan- og bygningsloven, kommunen er grunneier og tiltakshaver..
- Plan- og bygningsloven, klage fra f.eks. Landbruksavdelingen hos Statsforvalteren:
 - > KDD oppnevner settestatsforvalter

Hjelp til vurderingene

Departementets veileder om habilitet i kommuner og fylkeskommuner:

[habilitet i kommuner og fylkeskommuner.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Boka «Forvaltningsloven i kommunene» av Kyrre Grimstad og Siri Halvorsen,
Kommuneforlaget